Kadernota Participatie

Beuningen geeft nieuwe
betekenis aan participatie

Participatie in het hart

November 2023

GEMEENTE BEUNINGEN

betrouwbaar
betrokken
transparant

Foto: Ger Loeffen

Samenvatting

Een succesvol participatieproces voldoet aan bepaalde voorwaarden. Dit is vertaald in zes afspraken waar gemeente en initiatiefnemers zich aan houden in de samenwerking:

1. Helderheid bij de start
2. Contact, terugkoppeling en evaluatie
3. Het goede moment
4. De passende vorm
5. De juiste mensen
6. Aandacht voor inclusiviteit

In Beuningen is een gelijkwaardige dialoog de basis. Als de gemeente inwoners betrekt, staat het collectieve belang voorop. Wel is er oog en een luisterend oor voor het individuele belang. Een zorgvuldig proces staat centraal. En communicatie voor, tijdens én na het proces is essentieel. Betrouwbaar, betrokken en transparant zijn de Beuningse waarden als het gaat over participatie.

Participatie is erop gericht om:

- ✓ begrip voor stappen en besluiten te creëren door een zorgvuldig proces
- ✓ plannen beter te laten aansluiten bij de gebruikers
- ✓ de energie, expertise en ideeën van de samenleving te benutten

Inwoners en maatschappelijke partners informeren zich en doen actief mee. De rol van de gemeenteraad is kaderstellend door middel van deze kadernota en controlerend door het evalueren van de kadernota. Raadsleden kunnen als toehoorder aansluiten bij inwonersparticipatie. Het college is als opdrachtgever uitvoerder van de afspraken. Raad en college houden zich aan de vooraf opgestelde afspraken over inwonersparticipatie. De gemeentelijke organisatie werkt volgens de Werkwijze Inwonersparticipatie uit deze kadernota

Bij beleid of plannen waar anderen bij betrokken zijn, hanteert de gemeente altijd de Werkwijze Inwonersparticipatie. Deze Werkwijze kent de fases ‘Analyseren en voorbereiden’, ‘Plannen en uitvoeren’ en ‘Integreren en evalueren’. Inwoners die de gemeente vragen om hun initiatief te ondersteunen, doorlopen de Beslisboom die ook te vinden is op de website van de gemeente, zodat ze weten waar ze met hun initiatief terecht kunnen.

Het realiseren van een andere manier van denken en werken vraagt tijd en aandacht. Formatie en budget worden ingezet om de komende jaren met alle betrokkenen aan participatie te werken. Speerpunt is dat de participatie-aanpak bij iedereen in Beuningen ‘in het DNA’ komt. Van 2024 tot 2027 staan respectievelijk inrichten, borgen, evalueren en bijstellen centraal. Ieder jaar wordt de stand van zaken op hoofdlijnen gemeld in een informatienota.

Inhouds-opgave

Inleiding	6
Definities en scope	8
Visie	11
Doelen	12
Afspraken	14
Rollen	16
Uitvoeringsplan	18
Werkwijze inwonersparticipatie	20
Beslisboom inwonersinitiatieven	24

Deze nota zou onmogelijk geweest zijn zonder de inbreng van inwoners en maatschappelijke partners. Dank aan iedereen die een bijdrage leverde door de enquête in te vullen, mee te praten op een bijeenkomst of deze nota kritisch door te lezen. Samen maken we Beuningen een nog mooier plekje.

Procesbegeleider
Bureau Stroom

Vormgeving
Brainy Branding

Inleiding

Beuningen staat voor grote en complexe opgaven zoals duurzaamheid, woningbouw en voorzieningen in de kernen. De samenleving en de gemeente pakken die samen op. Alleen zo wordt alle potentie benut en ontstaat meer saamhorigheid, vertrouwen in elkaar en een nog mooier plekje. Een goed samenspel tussen alle samenwerkingspartners is belangrijker dan ooit. Er is behoefte aan heldere en eenduidige kaders en een concrete werkwijze. Daarom is aan betrokkenen in de samenleving en in de gemeentelijke organisatie gevraagd wat er goed gaat en wat er beter kan, onder begeleiding van een onafhankelijke partij: Bureau Stroom. Die waardevolle inbreng vormt de basis voor deze kadernota.

2016

Volop participatie in Beuningen: samen ervaringen opdoen

In Beuningen werken de samenleving en de gemeente volop met elkaar samen. Inwoners komen met initiatieven naar de gemeente en de gemeente betrekt inwoners en organisaties bij wat zij doet. Bijvoorbeeld rondom windmolens, een nieuw zwembad en de herontwikkeling van de Vording. De basis is de visienota ‘Ruimte om mee te doen’. Deze visienota is in 2016 opgesteld. En terwijl samenleving en gemeente werken aan de opgaven gaat er veel goed en komen er ontwikkel- en verbeterpunten in beeld.

2022

Hernieuwde aandacht: verder ontwikkelen van de aanpak

Het gemeentebestuur dat startte na de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 maakte van participatie opnieuw een prioriteit, om te leren van de ervaringen en om de participatie-aanpak in Beuningen door te ontwikkelen. Deze kadernota en werkwijze maken de eerder opgestelde visienota actueel en concreet. Zo wordt voor de samenleving en de gemeente helder en tastbaar hoe Beuningen om wil gaan met inwonersparticipatie en inwonersinitiatieven.

2023

Interactief proces: inbreng van alle betrokkenen

Alle betrokken groepen in de samenleving en in de gemeentelijke organisatie hebben in de eerste helft van 2023 hun ervaringen en ideeën ingebracht. De hoofdvraag was steeds: ‘Wat gaat er goed en wat kan er beter?’. Deze inbreng is samengebracht in een dossier: de basis voor deze kadernota en werkwijze. De betrokkenen hebben deze stukken meegelezen. Dit maakt het een echt Beunings product en een solide basis voor het vervolg.

2023 en verder

De weg vervolgen: uitvoering geven aan de afspraken

Het ophalen, opschrijven, bespreken en vaststellen zijn belangrijke stappen op weg naar een nog betere manier van samenwerken. De volgende stap is om dat wat is vastgelegd, daadwerkelijk te gaan DOEN. De aanpak realiseren én zorgen dat het beklijft: dat vraagt structureel om tijd en aandacht. Tijdens het interactieve proces is in kaart gebracht en gereserveerd wat nodig is aan formatie en budget. Zo kan spoedig na de besluitvorming de uitvoering starten.

Definities en scope

Waar hebben we het over?

Het woord participatie is afgeleid van de Latijnse woorden pars (deel) en cipere (nemen) en het betekent letterlijk 'actieve deelname'. In deze stukken duidt participatie de volgende twee zaken aan:

Inwonersinitiatieven
Inwoners komen met een initiatief bij de gemeente

De vraag aan de gemeente kan divers zijn: praktische of financiële steun, contact met vergelijkbare initiatieven. Een voorbeeld: een inwoner die een moestuin wil aanleggen samen met buurtgenoten en hierover contact opneemt met
de gemeente om te kijken wat mogelijk is.

Inwonersparticipatie
De gemeente is initiatiefnemer en betrekt de samenleving

Ook de vraag van de gemeente kan divers zijn: geef uw mening, deel uw kennis, doe mee. De vraag kan gesteld worden aan inwoners, groepen zoals de sportraad of de Adviesraad Sociaal Domein of maatschappelijke organisaties. Denk aan de gemeente die een nieuw beleidsplan over mobiliteit opstelt en daarvoor inwoners vraagt welke onderwerpen en ontwikkelingen belangrijk zijn.

De samenleving
Duidt op het geheel van mensen die de gemeente betrekt. Dit kunnen zijn:

- ✓ Inwoners en ondernemers
- ✓ Stichtingen en belangenorganisaties zoals de Sportraad, Vereniging van senioren, Adviesraad Sociaal Domein
- ✓ Maatschappelijke organisaties zoals de woningcorporatie, de politie, welzijnsorganisaties

Met 'maatschappelijke partners' duiden we zowel stichtingen als maatschappelijke organisaties aan.

Betrokkenen
Duidt op de mensen, groepen en organisaties die worden geraakt door plannen, projecten en beleid van de gemeente of door initiatieven van inwoners en die inbreng geven.

Participatie en de Omgevingswet

De Omgevingswet die op 1 januari 2024 ingaat, heeft als doel om de regels voor ruimtelijke ontwikkeling te vereenvoudigen en samen te voegen. De wet geldt voor alle Nederlandse inwoners, organisaties en bedrijven. Zo wordt het bijvoorbeeld makkelijker om bouwprojecten te starten. In de Omgevingswet is participatie een belangrijke pijler. Inwoners die op eigen grond een ruimtelijk initiatief (bijvoorbeeld een aanbouw) willen realiseren, betrekken de omgeving. En overheden bieden mensen die wonen en werken in een gebied, meer ruimte om mee te denken. De afspraken in deze kadernota zijn generiek en dus ook van toepassing op participatie in het kader van de Omgevingswet. De precieze procedures voor participatie in het kader van de Omgevingswet zijn heel specifiek en zijn daarom opgenomen in aparte stukken.

NB 1: Wet Maatschappelijke Ondersteuning
Participatie in deze stukken gaat *niet* over arbeidsmarktparticipatie en 'meedoen aan de samenleving' zoals in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de Participatiewet wordt bedoeld.

NB 2: Informeren als standaard stap
Onder participeren verstaan we in Beuningen actief meedoen en daar valt informeren niet onder. Maar informeren is en blijft de basis van elke vorm van participatie. Het is een standaard stap die de samenleving en de gemeente zetten om elkaar op de hoogte te houden.

Uit de woordenwolk tijdens
de avond met de gemeenteraad

Visie

Wat vindt Beuningen belangrijk?

Participatie: wat gaat er goed en wat kan er beter? Alle betrokken partijen spraken zich hier tussen januari en juni 2023 over uit tijdens bijeenkomsten en in een enquête. Deze inbreng is verzameld in een participatiedossier waar deze nota op is gebaseerd. De hoofdpunten:

Participatie is belangrijk en kan nog beter
De opkomst bij de bijeenkomsten en de deelname aan de enquête: hieruit blijkt dat participatie Beuningen aan het hart gaat. Inwoners, organisaties en de gemeente zijn gedreven en gecommitteerd om (nog) beter samen te werken en zien hiervoor kansen. De samenleving verandert. De vele crises en onzekerheden, een afnemend vertrouwen in de overheid en een toenemende polarisatie: dergelijke ontwikkelingen maken het meer dan ooit belangrijk om zorgvuldig met elkaar in gesprek te gaan.

Duidelijkheid en communicatie gaan voor alles
Het moet voor iedereen helder zijn wat de vraag is, wat de invloed is, wie welke rol heeft, wanneer beslismomenten zijn, wat er gebeurt met de inbreng, enzovoort. Dit geldt zowel voor inwonersparticipatie als voor inwonersinitiatieven. Dit vraagt om zorgvuldig vastleggen en om een voortdurende en transparante communicatie, ook nadat de inbreng is gegeven aan de gemeente of een inwonersinitiatief is afgerond.

Inwoners gaan voor een betere woonomgeving
Beuningse inwoners willen vooral meedenken omdat ze hun eigen woonomgeving beter of mooier willen maken en de belangen van de buurt willen vertegenwoordigen. De inrichting van de buurt of wijk, groenvoorziening en verkeer en vervoer zijn de top 3 van onderwerpen. Qua manier van meedenken scoren ‘vragenlijsten’ en ‘in een kleine groep inwoners het onderwerp bespreken’ het hoogst.

Een zorgvuldig proces is het belangrijkst
Participatie is geen doel op zich maar een middel. En draagvlak voor een plan of beleid is lang niet altijd het doel van participatie. Het gaat primair om een zorgvuldig proces. De mensen die worden geraakt, moeten worden gehoord. Echt luisteren is belangrijker dan dat iedereen het eens is met de uitkomst. Zoals een deelnemer zei: ‘Ook al is het niet mijn mening, leg het goed uit! Nee is ook een antwoord’.

Het collectieve belang staat voorop
De gemeente die belanghebbenden betrekt, moet afwegingen maken. Hierbij gaat het collectief belang boven het individuele belang. Wel moet de gemeente naar het individuele belang luisteren en het serieus nemen, en bij een besluit helder maken hoe de belangen zijn afgewogen. Dit maakt, samen met een zorgvuldig proces en goede communicatie, dat de gemeente betrouwbaar is.

Betrouwbaar, betrokken en transparant
De algemene waarden van de gemeente Beuningen zijn Betrokkenheid, Verbinding en Mooi plekje. De mensen die mee hebben gedaan aan het interactieve proces waarmee deze nota tot stand is gekomen, hebben aangegeven welke waarden voor participatie relevant zijn. Betrokkenheid kwam terug, en Betrouwbaarheid en Transparantie zijn daaraan toegevoegd.

“Ook al is het niet mijn mening, leg het goed uit!
Nee is ook een antwoord.”

Doelen

Waartoe moet dit leiden?

Door scherpe doelen krijgen de acties richting, kunnen we monitoren en evalueren en de aanpak waar nodig bijstellen. Door de doelen meetbaar te maken, kan de evaluatie van dit beleid (in 2026, zie ook Uitvoeringsplan) vorm worden gegeven.

Begrip door een zorgvuldig en transparant proces
Door als gemeente vanaf het begin helder te zijn over de participatie en hierover in contact te blijven, is er inzicht in de stappen en besluiten en het waarom daarvan. Ook als een stap of een besluit niet overeenkomt met hoe een betrokkene het ziet of zou willen, kan een betrokkene concluderen: 'Ik ben het er niet mee eens, maar ik begrijp het wel'. Zo ontstaat draagvlak voor het proces.

Dit is te meten door participatieprocessen na afloop te evalueren: is het proces zorgvuldig verlopen, hoe hebben de mensen dat ervaren?

Betere plannen door aansluiting bij gebruikers
Door in gesprek te gaan over beleid, plannen en projecten wordt helder welke ideeën er leven. Mensen en organisaties worden betrokken én voelen zich betrokken. Door de inbreng mee te nemen, sluiten de plannen beter aan bij de behoefte van (beoogde) gebruikers. Zo is de kans groter dat een beleid, een plan of een project succesvol is.

Dit is te meten door te toetsen hoe betrokkenen in inwonersparticipatie-processen zijn gehoord, wat er met de inbreng is gedaan en hoe het resultaat is uitgepakt.

Ontsluiten van de energie, expertise en ideeën
Door inwoners aan te moedigen om mee te denken met beleid, plannen en projecten en ze daarnaast uit te nodigen en te stimuleren om een initiatief in te dienen, worden de energie, expertise en ideeën in de samenleving aangeboord en ingezet voor de opgaven waar Beuningen voor staat. Want: Beuningen maken we samen.

Dit is te meten door de bekendheid met het indienen van initiatieven te toetsen en door te bekijken hoe het aantal mensen zich ontwikkelt dat meedenkt en dat initiatieven indient.

Afspraken

Waar houden we ons aan?

Helderheid bij de start

INWONERSPARTICIPATIE

De gemeente is bij de start van een participatie-traject meteen helder over wat inwoners kunnen verwachten. Welk proces doorlopen we? Hoe ziet de planning eruit? Waar mogen inwoners over meepraten - en waarover niet? Wat gebeurt er met de inbreng van inwoners? De antwoorden op deze en andere vragen vormen de basis voor het participatietraject. De gemeente en de inwoners houden zich aan de gemaakte afspraken. Als het proces verandert of vertraagt, dan laat de gemeente dit weten en legt uit waarom.

INWONERSINITIATIEVEN

De gemeente is duidelijk over de criteria en mogelijkheden die gelden voor inwoners-initiatieven. Als een inwoner een initiatief heeft, maken de partijen samen realistische afspraken. Hier houdt iedereen zich aan. Als het proces verandert of vertraagt, dan laat de gemeente dit weten en legt uit waarom. De initiatiefnemer voert zo veel mogelijk zelf uit, de gemeente ondersteunt waar gewenst en mogelijk.

Contact, terugkoppeling en evaluatie

INWONERSPARTICIPATIE

Nadat inwoners inbreng hebben gegeven, koppelt de gemeente terug wat ermee is gedaan. Als er een keuze wordt gemaakt die niet overeenkomt met wat (enkele) inwoners wilden, dan legt de gemeente uit waarom dat zo is. Ook wordt er teruggeblikt op het proces om ervan te leren en de zichtbaarheid van de oorspronkelijke doelstelling in het uiteindelijke besluit.

INWONERSINITIATIEVEN

Als de gemeente betrokken was bij een initiatief van een inwoner dan wordt er na de realisatie van het initiatief nog teruggeblikt op het proces, om ervan te leren. Publiciteit en aandacht in de media zijn de taak van de initiatiefnemer. De gemeente raakt hier enkel bij betrokken als de initiatiefnemer dat wenst.

Het goede moment

INWONERSPARTICIPATIE

Participatie vindt plaats op ‘het goede moment’: als er ruimte is voor inbreng in de plannen. Aan de andere kant moet het moment van participeren niet te vroeg in het beleidsvormingsproces te zijn – dit om te voorkomen dat het onderwerp nog niet concreet genoeg is.

INWONERSINITIATIEVEN

Bij inwonersinitiatieven ligt het primaat bij de initiatiefnemer. De initiatiefnemer is de regisseur van het project. Het moment waarop de gemeente in beeld komt, bepaalt de initiatiefnemer. De gemeente komt in actie wanneer een initiatiefnemer daarom vraagt. De gemeente maakt duidelijk waar een initiatief-nemer moet zijn om in contact te komen.

De passende vorm

INWONERSPARTICIPATIE

De participatie wordt afgestemd op de omvang van het project of traject, zo mogelijk gebeurt dit samen met inwoners en maatschappelijke organisaties. Voor een project in een straat kan de participatie kleinschalig zijn; raakt iets een buurt, wijk, kern of de gehele gemeente dan is de insteek grootschaliger. Om dit te bepalen kijken we naar het doel van de participatie, het aantal inwoners dat betrokken is en de impact van een plan. Ook de middelen worden afgestemd op de betrokkenen en het onderwerp en doel. Past een bijeenkomst of een digitale enquête het beste?

INWONERSINITIATIEVEN

De vorm van ondersteuning bij inwonersinitiatieven past bij het initiatief. Soms behoeft een initiatiefnemer enkel wat praktische ondersteuning. Dan laten we het daar ook bij en nemen we het initiatief niet over van de initiatiefnemer. Soms is er meer ondersteuning nodig. Dan proberen we daarbij aan te sluiten.

De juiste mensen

INWONERSPARTICIPATIE

We gaan met de betrokken doelgroep van bepaalde plannen in gesprek. Inwoners, belangenorganisaties of maatschappelijke partners die een belang hebben of betrokken zijn bij plannen van de gemeente, worden uitgenodigd om mee te denken. We maken hiervoor een krachtenveldanalyse. Zo kan het gesprek gericht plaatsvinden en krijgen alle betrokkenen de kans om hun ideeën naar voren te brengen.

INWONERSINITIATIEVEN

Bij initiatieven selecteren de deelnemers zichzelf. Bij het ontspruiten van initiatieven is de gemeente immers niet direct betrokken. Als de gemeente eenmaal op de hoogte is van een initiatief, kan er echter wel naar verbinding tussen initiatieven worden gezocht. De gemeente brengt bijvoorbeeld verschillende initiatieven bij elkaar. Ook kan de gemeente helpen bij het betrekken van andere inwoners bij een initiatief. Een initiatief is succesvoller als er draagvlak is onder de gemeenschap.

Aandacht voor inclusiviteit

INWONERSPARTICIPATIE

Bij het uitnodigen en betrekken van inwoners is er specifieke aandacht voor inwoners die niet gemakkelijk meepraten of minder eenvoudig te bereiken zijn. We spannen ons in om ook hen op de hoogte te stellen van de mogelijkheid tot meedenken met de gemeente Beuningen. Het is aan eenieder zelf om de kans die wordt geboden, ook daadwerkelijk te pakken.

INWONERSINITIATIEVEN

We proberen aan iedereen duidelijk te maken wat de mogelijkheden zijn voor initiatiefnemers. Met een open en uitnodigende houding ten aanzien van initiatieven en initiatiefnemers wordt iedereen die een initiatief heeft om de leefbaarheid of saamhorigheid te bevorderen, welkom geheten en gewaardeerd. De houding van de gemeente is: ‘ja, tenzij’. Er gelden criteria waar een initiatief aan moet voldoen om steun van de gemeente te krijgen. Als een initiatief geen doorgang kan vinden, dan zoekt de gemeente desgewenst actief mee naar een alternatief.

“Ik ben het er niet mee eens, maar ik begrijp het wel.”

Rollen

Wie staat waarvoor aan de lat?

Inwoners

INWONERSPARTICIPATIE

Inwoners informeren zich en zijn zelf verantwoordelijk voor hun deelname aan participatieactiviteiten als ze van de gemeente een uitnodiging hebben ontvangen. De specifieke rol van de inwoner in een participatieproces verschilt per project. Soms zal dat een raadplegende of adviserende rol zijn, soms zal het gaan om meedoen met plannen van de gemeente. Ook zullen inwoners soms betrokken worden bij de vormgeving en evaluatie van een participatieproces, bijvoorbeeld middels een klankborgroep of werkgroep bestaand uit inwoners.

INWONERSINITIATIEVEN

Bij inwonersinitiatieven heeft de inwoner/initiatiefnemer de leiding. De initiatiefnemer neemt verantwoordelijkheid en probeert zo veel mogelijk zelf te doen. Hij/zij bepaalt ook of de gemeente betrokken raakt bij een initiatief en geeft aan op welke manier dat gewenst is. In samenspraak met de gemeente wordt er gekeken naar de mogelijkheden van ondersteuning.

Gemeente

INWONERSPARTICIPATIE

De gemeente betrekt bij nieuwe plannen, projecten en beleid altijd de mensen en organisaties die het raakt: de betrokkenen. Participatie wordt een vast onderdeel van raadsvoorstellen. Hierdoor stelt de gemeenteraad de participatie bij plannen, projecten en beleid automatisch vast. Raadsleden zijn als toehoorder welkom bij de participatieactiviteiten maar doen niet mee; dit is vanwege hun rol en positie niet gepast en gewenst. Het college is opdrachtgever voor de ambtelijke organisatie en vanuit die rol is iedere portefeuillehouder verantwoordelijk voor het nakomen van de afspraken in deze kadernota voor de eigen plannen, projecten en beleid. De portefeuillehouder participatiebeleid heeft een coördinerende rol. De gemeenteraad en het college houden zich aan de gemaakte afspraken over inwonersparticipatie. Ook als er druk of ophef ontstaat, bijvoorbeeld onder inwoners of in de media. En ook als afgesproken is dat de inbreng van de samenleving wordt verwerkt en de uitkomsten anders zijn dan de gemeente verwacht.

INWONERSINITIATIEVEN

De gemeente komt pas in beeld bij inwonersinitiatieven als een initiatiefnemer dat verlangt. De gemeente maakt kenbaar waar een initiatiefnemer moet zijn om in contact te komen en verwelkomt initiatiefnemers. De gemeente stelt zich dienstbaar op bij inwonersinitiatieven, zonder een initiatief van de initiatiefnemer over te nemen. De houding die daarbij past is: ja, tenzij. We proberen als er eenmaal contact is, actief mee te denken met de initiatiefnemer.

Maatschappelijke partners

INWONERSPARTICIPATIE

De samenwerking met maatschappelijke partners op het gebied van inwonersparticipatie wordt versterkt. Als een project, plan of beleid de organisaties raakt, worden ze zo vroeg mogelijk in het proces betrokken. Zo mogelijk worden zaken in co-creatie opgepakt. De organisaties denken actief en constructief mee. Daarnaast staan deze organisaties dicht bij de samenleving en kunnen zodoende helpen bij het kenbaar maken van de mogelijkheid tot participeren voor inwoners. Veel groepen die voor de gemeente lastig te bereiken zijn, zijn toegankelijker voor onze maatschappelijke partners.

INWONERSINITIATIEVEN

Voor initiatieven geldt hetzelfde. Maatschappelijke partners zijn op de hoogte van de aanspreekpunten en de mogelijkheden voor initiatieven bij de gemeente. Zij kunnen initiatiefnemers attenderen op de mogelijkheden en ze doorverwijzen naar de gemeente.

Wijziging van de route van de Nijmeegse Vierdaagse in Weurt

Uitvoerings-plan

Welke stappen volgen nu?

En nu: opvolging geven aan de afspraken en acties

Opvolging geven aan de afspraken is essentieel. Alleen dan komen de verbeteringen en de nieuwe werkwijze daadwerkelijk tot stand. Ook komen uit het interactieve proces een aantal concrete acties voort, zoals het inrichten van een platform voor inwonersinitiatieven. Om deze acties uit te voeren en de nieuwe werkwijze samen met alle betrokkenen te realiseren en vooral ook te borgen, is structureel tijd en aandacht nodig. Formatie en budget zijn hiervoor beschikbaar.

Coördinatie: bij de gemeente EN iedereen 'is ervan'

Bij de gemeente wordt een medewerker aangesteld met als belangrijkste taken:

- ✓ aanspreekpunt voor de samenleving en de organisatie
- ✓ vertalen van kaders naar instrumenten
- ✓ aanjagen, adviseren en communiceren
- ✓ monitoren en evalueren

Belangrijk: deze persoon is niet de eigenaar van het onderwerp participatie maar zorgt ervoor dat anderen weten wat de bedoeling is en ondersteunt bij het eigen maken van het gedachtegoed en de werkwijze. Zo komt de Beuningse aanpak in het DNA van de gemeente en de samenleving terecht.

De aanpak: gefaseerd en flexibel

Een doordachte en gefaseerde aanpak is nodig. Niet alles kan immers tegelijk. Iedereen moet zich ervan bewust worden dat het gaat om een andere mindset en werkwijze. Zo'n bewustwordingsproces gaat stapsgewijs en vraagt tijd. Zeker als we dit duurzaam willen inbedden. Door nu een meerjarenplanning in te richten op hoofdlijnen ligt er een realistisch plan, dat het mogelijk maakt om gaandeweg te leren en zo nodig de werkwijze bij te stellen.

Inrichten, borgen, evalueren en bijstellen

De eerste fase bestaat uit het inrichten. De coördinatie is in handen van de gemeentelijke organisatie. Daarna volgen de borging en monitoring om te zorgen dat iedereen conform de afspraken aan de slag gaat. In het derde jaar bekijken we hoe het staat met de doelen die we nastreven en koppelen we dit terug aan de gemeenteraad. In het vierde jaar worden zo nodig werkprocessen en afspraken bijgesteld.

Jaarlijkse stand van zaken

Om de gemeente en de samenleving op de hoogte te houden van de stand van zaken, wordt eenmaal per jaar een informatienota op hoofdlijnen opgesteld. In 2026 wordt deze informatienota gecombineerd met het evaluatierapport.

Vierjarenplanning op hoofdlijnen

2024

Inrichten & uitvoeren

Doel: samenleving en gemeente kennen de nieuwe insteek, de organisatie en de werkprocessen zijn ingericht

Acties onder andere:

- ✓ Communicatie naar alle betrokkenen, trainen organisatie
- ✓ Inrichten platform voor inwonersinitiatieven en inwonersparticipatie
- ✓ Handleiding inwonersinitiatieven + toolbox voor gemeente ontwikkelen
- ✓ Participatie onderdeel maken van de raads- en collegevoorstellen ('kopje')

2025

Borgen & monitoren

Doel: het verder borgen en verankeren van de werkwijze en mindset

Acties onder andere:

- ✓ Verder werken aan uitvoering participatiebeleid, met alle betrokkenen

2026

Evalueren & bespreken

Doel: een beeld schetsen van de stand van zaken en verbeterpunten

Acties onder andere:

- ✓ Meten waar we staan t.a.v. de doelen
- ✓ Met alle betrokkenen in gesprek gaan over de ervaringen
- ✓ Een evaluatierapport met conclusies en aanbevelingen opstellen
- ✓ Communiceren over de evaluatie

2027

Bijstellen & continueren

Doel: aanpassingen en verbeterpunten verwerken in de werkwijze

Acties onder andere:

- ✓ Communiceren van de vervolgacties naar de in- en externe betrokkenen
- ✓ Implementeren van wat is afgesproken

Werkwijze Inwoners-participatie

De Werkwijze laat op hoofdlijnen zien hoe inwonersparticipatie tot stand komt.

‘Stap 0’: is inwonersparticipatie aan de orde?

Is er een wettelijke verplichting voor participatie? Dan wordt sowieso een participatietraject opgestart. Is er geen wettelijke verplichting? Dan hangt het van de volgende zaken af of inwonersparticipatie aan de orde is:

- ✓ Worden er mensen of organisaties geraakt door de plannen van de gemeente?
- ✓ Is er ruimte om mee te praten of mee te denken?

Wordt aan deze voorwaarden voldaan, dan is deze Werkwijze Inwonersparticipatie van toepassing. Deze werkwijze geldt voor alle niveaus van participatie: meedenken, maar ook meedoen of meebeslissen. Als aan deze voorwaarden niet wordt voldaan, dan volstaat het om betrokkenen te informeren. Uiteraard moet ook dit op een zorgvuldige manier gebeuren.

Een zorgvuldig proces: drie fases

Een zorgvuldig proces is cruciaal, zo geven alle betrokkenen aan. Dit proces is op te knippen in drie fases die terug te vinden zijn in de Werkwijze: ‘Analyseren en voorbereiden’, ‘Plannen en uitvoeren’ en ‘Integreren en evalueren’. Concrete uitwerking volgt in een toolbox voor medewerkers. Denk aan een handleiding en een overzicht van mogelijke participatievormen.

De stappen worden altijd doorlopen

Bij het opstellen van beleid of plannen waar anderen bij betrokken zijn, doorloopt de gemeente altijd deze Werkwijze, om het proces stapsgewijs en gericht een passende vorm te geven. Inwonersparticipatie is dus zowel standaard (de stappen worden altijd doorlopen) als maatwerk (elk vraagstuk is anders dus elk participatietraject is anders).

Advies van betrokkenen over het proces

Het onderzoek dat de basis vormt voor deze nota bevat algemene conclusies over inwonersparticipatie. Bijvoorbeeld: een goed middel is praten in kleine groepen. Dit zijn nuttige uitgangspunten. Omdat elk onderwerp en elke groep betrokkenen weer anders is, is het goed om zo mogelijk in de fase ‘Analyseren en voorbereiden’ de betrokkenen te vragen wat hier werkt en hun inbreng op te nemen in het ontwerp van het participatieproces.

De participatieaanpak in de besluitvorming

De participatieaanpak wordt opgenomen in het raads- of collegevoorstel onder het kopje ‘inwonersparticipatie’. Bij uitgebreide of complexe participatie wordt aanvullend een separaat participatieplan opgesteld dat als bijlage bij het voorstel wordt gevoegd.

Toffe Perenboomactie 2023

Wensensessie nieuw zwembad

Werkwijze Inwonersparticipatie

1 Analyseren en voorbereiden

Stel doel en ruimte vast

Bepaal wat je wil bereiken

- ✓ Inzicht in belangen en wensen betrokkenen
- ✓ Ideeën en oplossingen ophalen
- ✓ Betrokkenheid en eigenaarschap creëren
- ✓ Expertise aanboren
- ✓ Draagvlak peilen

Bepaal waarover men kan meepraten en hoeveel ruimte er is.

Impactanalyse

Check de impact op de volgende punten

- ✓ Hinder: aard, omvang en tijdsduur
- ✓ Maatschappelijke aandacht
- ✓ Niveau: straat/wijk/dorp/gemeente

Krachtenveldanalyse

Maak een overzicht van alle betrokkenen en hun

- ✓ Belangen
- ✓ Invloed
- ✓ Mening
- ✓ Rol bij het project

2 Plannen en uitvoeren

Kies een passende vorm

Bepaal welke vorm en omvang de participatie moet krijgen, passend bij de doelen, de ruimte, de impact en de betrokkenen.

Plan het proces en leg vast

- ✓ Welk proces doorlopen we?
- ✓ Hoe ziet de planning er globaal uit?
- ✓ Bepaal het goede moment. Niet te vroeg: het moet concreet genoeg zijn. Niet te laat: er moet nog wel ruimte voor inbreng zijn.
- ✓ Neem de participatieaanpak mee in het college- of raadsvoorstel.

Communiceer en nodig uit

Informeer de betrokkenen en nodig ze uit. Zorg ervoor dat iedereen de benodigde informatie heeft. Maak helder waarover men mag meedenken en hoeveel invloed men heeft. Inwoners zijn na uitnodiging zelf verantwoordelijk voor deelname.
Heb specifiek aandacht voor inwoners die niet gemakkelijk te bereiken zijn of die niet vanzelf meepraten.

Voer de activiteiten uit

Faciliteer de participatieactiviteiten.

3 Integreren en evalueren

Verzamel en analyseer

Verzamel de opgehaalde informatie en bepaal op welke manier de inbreng wordt meegenomen.

Integreer in besluitvorming

Gebruik de inbreng in de uiteindelijke besluitvorming.

Terugkoppeling en evaluatie

- ✓ Rapporteer: gemeente koppelt terug wat er met de inbreng is gedaan. Bij besluiten die afwijken van keuzes van inwoners: uitleggen waarom.
- ✓ Evalueer: beoordeel het proces en reflecteer op wat er geleerd is voor toekomstige inspanningen.

De zes afspraken

1. Helderheid bij de start
2. Contact, terugkoppeling en evaluatie
3. Het goede moment
4. De passende vorm
5. De juiste mensen
6. Aandacht voor inclusiviteit

Heldere communicatie

Beslisboom inwonersinitiatieven

Inwoners die de gemeente vragen om hun initiatief te ondersteunen, doorlopen de Beslisboom zodat ze weten waar ze met hun initiatief terecht kunnen. Voor initiatieven in het kader van de Omgevingswet geldt een eigen proces dat separaat is vastgelegd. Dit wordt helder gecommuniceerd naar inwoners via alle kanalen van de gemeente.

In de gemeente Beuningen wordt al veel initiatief genomen door inwoners. Om nog meer energie en ideeën van inwoners te ontsluiten, wil de gemeente nieuwe initiatieven waar nodig ondersteunen. Het uitgangspunt bij inwonersinitiatieven is en blijft wel dat initiatieven gedragen worden door inwoners. Het opzetten en uitvoeren van inwonersinitiatieven doen de initiatiefnemers zo veel mogelijk zelf. Hierdoor blijven inwoners eigenaar van de initiatieven. Soms is er zelfs geen ondersteuning van de gemeente nodig. De beslisboom is niet bedoeld voor verzoeken vanuit inwoners aan de gemeente.

Om aanspraak te maken op ondersteuning van de gemeente, moet een initiatief aan enkele basiscriteria voldoen. Deze criteria zijn opgenomen in de beslisboom. Als aan de criteria wordt voldaan, bekijkt een initiatiefnemer middels de beslisboom op welk budget hij aanspraak maakt. Samen in de Buurt is voor ruimtelijke initiatieven op de grond van de gemeente. Bewonersbetrokkenheid is voor sociale initiatieven die enkel een kleine financiële ondersteuning (maximaal € 250,-) van de gemeente verlangen. Deze initiatieven kunnen op het digitale platform worden geplaatst. Het saamhorigheidsbudget is voor grotere sociale initiatieven. Deze kunnen voor maximaal de helft van de kosten worden ondersteund, met een maximum van € 5.000,-. Hiervoor meldt een initiatiefnemer zich bij het aanspreekpunt van de gemeente.

Gerealiseerde inwonersinitiatieven in Beuningen

- Boom-feestdag
- Buurt-moestuin De Hutgravers
- Klompen-pad
- Dorps-quiz

Type initiatief

Privaat ruimtelijk
Initiatief op eigen grond, bijvoorbeeld een aanbouw waarvoor een omgevings-vergunning nodig is

Publiek ruimtelijk
Initiatief op grond van de gemeente, bijvoorbeeld over groenstroken of beplanting onderhouden

Sociaal initiatief
Initiatief ten behoeve van leefbaarheid, saamhorigheid of bewonersbetrokkenheid

Mogelijke ondersteuning

- ✓ Financiële ondersteu-ning van maximaal € 250,-
- ✓ Grotere bedragen*
- ✓ Praktische onder-steuning
- ✓ Vergunning

Waar moet u zijn?

Omgevingswet, ga naar www.beuningen.nl/vergunningen/omgevingsvergunning

Samen in de Buurt
Ga naar www.beuningen.nl/omgeving/samenindebuurt
Intakeformulier wordt besproken in de denktank

Bewoners-betrokkenheid
Via platform

Saamhorig-heidsbudget
Intakeformulier wordt besproken in de denktank

Criteria

- ✓ Door en voor inwoners
- ✓ Draagvlak bij mede-inwoners
- ✓ Niet conflicterend met bestaand beleid
- ✓ Eenmalig
- ✓ Geen winstoogmerk
- ✓ Minimaal op straatniveau
- ✓ Openbaar/inclusief
- ✓ Geen andere subsidies van de gemeente

* Een initiatief kan maximaal voor de helft van de kosten ondersteund worden, met een maximum van 5000,-

Van Heemstraweg 46
6641 AE Beuningen

www.beuningen.nl
14024

GEMEENTE BEUNINGEN